

Краєзнавство як традиційна складова частина культурно-виховної роботи

Г.В. Куропатов

Електромеханічний технікум Харківської національної академії міського господарства

Краєзнавство у системі суспільних наук займає виняткове місце, тому що є самим масовим видом науки. Історичне краєзнавство як складова частина загального краєзнавства – це область прикладної історії, яка відрізняється двома суттєвими ознаками: локальністю досліджуваного матеріалу та діяльним характером, ціла система різних видів діяльності (пізнавальної, перетворювальної, ціннісно-орієнтаційної, комунікативної тощо), яка несе в собі великий виховний заряд. Вивчення та осмислення фактів місцевої історії активізує розумову діяльність, формує систему теоретичних уявлень і понять, впливаючи таким чином на формування наукового історичного мислення, громадської зрілості, активної життєвої позиції особистості.

Реалізація виховного потенціалу в учбовому процесі, вирішення завдань громадсько-патріотичного виховання на сучасному етапі вимагають більш активного використання краєзнавчого матеріалу під час проведення лекцій, виховних годин, екскурсій, різноманітних виховних заходів, яке буде сприяти формуванню у студентів ключових учбово-пізнавальних, інформаційно-комунікативних та соціально-світоглядних компетенцій, розвитку особисто-ціннісного відношення до історичного минулого та інтелектуальних і пошуково-інформаційних вмінь під час вивчення історії рідного краю, вихованню творчо активної особистості, формуванню у студентів мотивації та навичок самоосвіти, бережному становленню до пам'яток давнини. Тематика таких виховних заходів націлена на актуальну у всі часи задачу – збереження культурної та духовної спадщини рідного краю.

Однією з форм реалізації краєзнавчого принципу у вивченні основ гуманітарних наук, зокрема історії України, культурології, є проведення екскурсій на пам'ятки археології. Так, в технікумі щорічно проводяться лекції-екскурсії на Донецьке городище – давньоруську пам'ятку X-XIII століть, розташовану на південній околиці Харкова. В історичній науці воно ототожнюється з літописним градом Дінцем і пов'язано з походом князя Ігоря проти половців кін. XII ст. (із письмових джерел відомо, що новгород-сіверський князь Ігор Святославович, утікши з половецького полону, через 11 днів дістався міста Донець). На території городища збереглися рів, високий вал,

місце, де розташовувався детинець (внутрішнє укріплення довкола княжої резиденції). Біля городища знаходиться і велике поселення, яке розташоване уздовж р.Уди на відстані більш ніж 1 км.

Під час таких екскурсій студенти мають можливість відвідати археологічну пам'ятку, яка має статус національного значення, безпосередньо «доторкнутися» до історії (наприклад, зібрати підйомний матеріал: фрагменти давньоруської кераміки, глиняної обмазки тощо).

В перспективі планується проведення таких лекцій-екскурсій до Верхньосалтівського археологічного комплексу, де студенти зможуть відвідати красзнавчий музей і ознайомитися з ранньосередньовічними пам'ятками салтівської культури VIII – X ст., а також на скіфський курганний некрополь біля сел.Пісочин.

Такі лекції-екскурсії сприятимуть формуванню у студентів підвищеного інтересу до історії свого краю у давнину, відчуття патріотизму і любові до рідної землі.